

Alþingi
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12. maí 2017
VEL2017050009.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991 með síðari breytingum (innleiðing samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, stjórnsýsla og húsnæðismál). Þingskjal 572 - 439. mál.

Visað er til erindis nefndasviðs Alþingis, dags. 3. maí 2017, þar sem frumvarp til laga um breytingu á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991 er sent Reykjavíkurborg til umsagnar.

Velferðarsvið Reykjavíkurborgar telur það jákvætt að fram sé komið frumvarp að breytingum á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga þar sem innleidd eru tiltekin ákvæði samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks sem liður í fullgildingarferli Íslands á samningnum. Í frumvarpinu eru auk þess sett fram ýmis nýmæli sem fela í sér auknar kröfur til þjónustu sveitarfélaga. Þar sem hér er um að ræða viðamikið frumvarp sem fjallar um marga þjónustuþætti er frestur til að skila umsögn of skammur. Innan stjórnkerfis Reykjavíkurborgar starfa margir sérfræðingar með mikla reynslu af þjónustu við fatlað fólk og telja verður það mikilvægt að fá álit slíkra sérfræðinga á þeim breytingum sem innleiddar verða ef frumvarp þetta verður að lögum. Þá eru umsagnir til Alþingis jafnan lagðar fyrir borgarráð til kynningar en það reyndist eigi unnt vegna hins knappa tíma sem veittur er til að skila umsögn um frumvarpið.

Þá er jafnframt ljóst að verulegur kostnaðarauki verður af ákveðnum breytingum ef frumvarpið nær fram að ganga og því er lögð áhersla á samráð við Reykjavíkurborg hvað það varðar. Ljóst er að innleiðing á ákvæðum samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks mun verða til þess að gerðar verða meiri kröfur til þjónustunnar. Þá hefur þróun innan þjónustunnar eftir yfirfærslu málefna fatlaðs fólks frá ríki til sveitarfélaga verið sú að umsækjendum um þjónustu hefur fjölgað og gera verður ráð fyrir því að sú þróun haldi áfram á næstu árum. Því er af hálfu Reykjavíkurborgar áskilinn réttur til að koma fram með ítarlegra kostnaðarmat á síðari stigum.

Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar eru gerðar eftirfarandi athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

2. gr. Skilgreiningar.

Lagt er til að 9. tl. 2. gr. núgildandi laga orðist svo:

„Vímuvarnir og aðstoð við einstaklinga með fíknivanda.“

3. gr. Yfirstjórn.

Í ákvæðinu er kveðið á um nýmæli þess efnis að ráðherra sé falið úrskurðarvald um lögmæti reglna sveitarfélaga. Í athugasemdum með ákvæðinu er þessu lýst svo að verið sé að útvíkka eftirlitshlutverk ráðherra. Ráðherra skuli skera úr ágreiningi um hvort reglur sveitarfélags eigi sér fullnægjandi lagastoð. Jafnframt er tekið fram að reglurnar þurfi að vera búið að véfengja eftir almennum reglum stjórnsýsluréttar og að fyrir liggja rökstudd niðurstaða um ágreininginn.

Reglur stjórnsýsluréttarins gera ekki ráð fyrir að aðili geti véfengt einstök stjórnvaldsfyrirmæli í heild sinni, s.s. reglur stjórnvalds. Þess í stað reynir á form og efni slíkra stjórnvaldsfyrirmæla í gegnum stjórnvaldsákvæðanir sem teknar eru á grundvelli viðkomandi stjórnvaldsfyrirmæla. Þannig reynir á lagastoð einstakra ákvæða í stjórnvaldsfyrirmælum en ekki stjórnvaldsfyrirmælin í heild sinni. Með áformaðri lagabreytingu er því verið að víkja frá því sem tíðkast í stjórnsýslurétti. Því er ankannalegt að í athugasemdum við ákvæðið sé þess getið að til þess að ráðherra geti skorið úr um lagastoð reglna sveitarfélags þurfi fyrst að véfengja reglurnar samkvæmt almennum reglum stjórnsýsluréttar, sem eins og áður segir gerist ekki með umfjöllun um gildi reglna í heild sinni heldur reynir á einstök ákvæði þegar lögmæti stjórnvaldsákvörðunar er metið.

Þá vekur ákvæðið upp spurningar um hvernig einstök sveitarfélög og jafnvel Samband íslenskra sveitarfélaga eigi að bera sig að við að bera ágreining um úrskurð ráðherra undir dómstóla eins og kveðið er á um í ákvæðinu. Í fyrsta lagi er með öllu óljóst hvernig slíkri kröfugerð yrði komið að fyrir dómi. Samkvæmt 1. mgr. 25. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála verða dómstólar ekki krafðir álits um lögfræðileg efni nema að því leyti sem er nauðsynlegt til úrlausnar um ákveðna kröfu í dómsmáli. Almennt eru mál höfðuð til úrlausnar um rétt eða skyldur aðila. Ein undantekning frá því eru svonefnd viðurkenningarmál sem heimilt er að höfða samkvæmt 2. mgr. 25. gr. laga um meðferð einkamála en þar segir að hafi sóknaraðili lögvarða hagsmuni af því að skorið sé úr um tilvist eða efni réttinda eða réttarsambands, geti hann leitað viðurkenningardóms um kröfur sínar í þeim efnunum. Augljóst er að spurning um lögmæti reglna sveitarfélags fellur ekki undir að vera krafa um rétt eða skyldu aðila. Þegar af þeirri ástæðu verður ekki heldur krafist viðurkenningar á tilvist eða lögmæti þeirra í formi réttar eða skyldu. Eftir stendur þá að slík málshöfðun, sem kveðið er á um í ákvæðinu, felur í sér að verið er að leggja fyrir dóm lögspurningu sem gengur gegn 1. mgr. 25. gr. laga um meðferð einkamála enda hafa dómstólar ekki talið á færi sínu að kveða á um gildi ákvæða reglugerða og annarra stjórnvaldsfyrirmæla án tengsla við úrlausn tiltekins sakarefnis.

Í öðru lagi er einnig með öllu óljóst hver aðildin yrði í tilteknu máli en almennt verða aðilar ekki taldir eiga aðild að dómsmáli nema þeir hafi lögvarða hagsmuni af úrlausn málsins. Vætanlega verður fallist á að einstök sveitarfélög hafa lögvarða hagsmuni af því að fá dóm um gildi eigin reglna með þeim fyrirvara þó að með öllu óljóst er hvernig slík krafa verður sett fram fyrir dómi, sbr. það sem áður er rakið. Hins vegar verður Samband íslenskra sveitarfélaga seint talið hafa lögvarða hagsmuni af því að fá skorið úr um gildi reglna einstakra aðildarsveitarfélaga. Mótaðilann í slíku dómsmáli skortir hins vegar enda hefur Hæstiréttur ítrekað kveðið úr um að úrskurðaraðili á stjórnsýslustigi hefur ekki sjálfstæða hagsmuni af niðurstöðu máls og getur því ekki verið aðili að dómsmáli þar sem reynir á lögmæti þeirrar niðurstöðu. Samkvæmt reglum einkamálaréttarfaris um aðild ber að stefna þeim aðila, sem er aðili að þeirri ákvörðun sem bera á undir dómstóla. Þar sem ekki virðist vera þörf á að til staðar sé stjórnvaldsákvörðun í einstöku máli svo ráðherra kveði upp úrskurð heldur nægi ágreiningur um lögmæti tiltekinna reglna er alls óvíst að einhver aðili sé til staðar sem verði stefnt í slíku dómsmáli. Þá vekur athygli að aðeins er gert ráð fyrir að sveitarfélag eða Samband íslenskra sveitarfélaga geti borið úrskurð ráðherra undir dómstóla. Enga áþekka heimild er að finna til þess aðila sem kærði viðkomandi reglur. Hins vegar er vandséð hvernig úrskurður ráðherra þess efnis að reglur sveitarfélags

séu í samræmi við lög verði borinn undir dómstóla af kæranda. Afar ólíklegt er og gegn því sem tíðkast að hagsmunasamtök fatlaðs fólks yrðu talin hafa lögmæta hagsmuni af slíkri málsókn og ef engin er stjórnvaldsákvörðunin myndi enginn einstaklingur vera til staðar sem hefði þessa sömu lögmætu hagsmuni sem gerð er krafa um í dómsmáli.

Samkvæmt framansögðu gengur ákvæðið gegn reglum stjórnsluréttar og einkamálaréttarfars og er því ekki framkvæmanlegt. Telja verður eðlilegt að um þetta efni fari samkvæmt almennum reglum og venjum. Úrskurðaraðili á stjórnslustigi, hvort sem það er ráðherra eða sjálfstæður úrskurðaraðili á borð við úrskurðarnefnd velferðarmála kveði þannig úr um lögmæti einstakra stjórnvaldsákvæðana sveitarfélaga þar sem reyni bæði á form og efni ákvörðunarinnar. Hafi eitthvað vantað upp á slíkt í framkvæmdinni hingað til má kveða á um það í lögskýringargögnum, hvað falli undir slíka form- og efnisumfjöllun. Þá verður að telja farsælla að efla leiðbeiningarhlutverk ráðherra með sveitarfélögunum frekar en að halda sig við þau áform sem hér eru uppi. Jafnvel mætti kveða á um heimild ráðherra til inngrips í formi heimildar til að leita skýringa fyrir tiltekinni framkvæmd eða framkvæmdaleysi. Jafnvel geti verið tilefni til þess að veita ráðherra heimild, ef ríkar ástæður krefjast, til að gefa sveitarfélagi fyrirmæli um að setja lögboðnar reglur ef það hefur vanrækt þá skyldu sína. Fyrirmynd að slíkri framkvæmd er m.a. að finna í 18. gr. laga nr. 160/2010 um mannvirki þar sem Mannvirkjastofnun eru veittar slíkar heimildir.

8. gr. Samráð við notendur.

Í lokamálslið 8. gr. segir „Tryggja skal þátttakendum stuðning og þjálfun til virkrar þátttöku í notendasamráði.“, Lagt er til að lokamálsliður 8. gr. orðist svo:

„Leitast skal við að veita þátttakendum stuðning og þjálfun til virkrar þátttöku í notendasamráði.“

Gera verður ráð fyrir því að kostnaðarauki fylgi þessum breytingum.

18. gr. Starfsfólk

Lagt er til að gerðar verði meiri kröfu til sveitarfélaga hvað varðar skipan menntaðs starfsfólks til að veita þjónustuna og er það nauðsynleg breyting. Í frumvarpinu kemur fram að sveitarfélög skuli hafa á að skipa menntuðu starfsfólki í félagsráðgjöf, sem hefur reynslu og getu til að takast á við verkefni samkvæmt lögum þessum. Þá eru taldar upp aðrar starfsstéttir sem ráða skal þegar þörf krefur en ekki er tekið fram að viðkomandi þurfi að hafa reynslu eða getu til að takast á við verkefnin. Félagsráðgjafi er lögverndað starfsheiti sem veitt er þeim einstaklingum sem lokið hafa meistaranámi í faginu. Þegar talað er um „menntað starfsfólk í félagsráðgjöf“ er unnt að skilja ákvæðið svo að einungis sé nóg að viðkomandi starfsmaður hafi lokið BA-prófi í faginu en slíkur starfsmaður hefur ekki réttindi til að kallast félagsráðgjafi. Lagt er til að fyrsti málsliður 1. mgr. 18.gr. hljóði svo :

„Sveitarfélög skulu hafa á að skipa félagsráðgjöfum til að starfa að verkefnum samkvæmt lögum þessum“

Jafnframt eru lagðar til breytingar á 2. mgr. 18. gr. en þar kemur fram að óheimilt sé að ráða í störf sem unnin eru í þágu þjónustu samkvæmt lögunum þá sem hafa hlotið refsíðoma vegna brota á ákvæðum XXII. kafla almennra hegningarlaga. Þar sem um viðkvæma þjónustu er að ræða og einnig oft einstaklinga í bágrri stöðu leggur velferðarsvið Reykjavíkurborgar til að einnig verði óheimilt að ráða til starfa einstaklinga sem hlotið hafa refsíðoma skv. XXIII. kafla almennra hegningarlaga (manndráp og líkamsmeiðingar).

Nýr kafli um stuðningsþjónustu:

26.gr: Skyldur sveitarfélaga.

Í 2. mgr. 26. gr. kemur fram að sveitarfélagi sé ekki skylt að veita stuðningsþjónustu á stofnunum svo sem sjúkrahúsi og öldrunarstofnunum. Í þessu sambandi verður að liggja fyrir um hvaða stofnanir geti verið að ræða þegar vísað er til sjúkrahúsa og öldrunarstofnana. Hér getur einnig verið um að ræða stofnanir og heimili sem t.d. eru sjálfseignarstofnanir eða þar sem reksturinn er á vegum félagasamtaka. Í slíkum tilfellum er því, eftir atvikum, ekki um að ræða þjónustustofnanir sem reknar er á grundvelli laga, eins og fram kemur í greinargerð.

27. gr: Mat á stuðningsþörfum.

Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er lagt til að síðari málsliður 1. mgr. orðist svo:
„Heimilt að óska eftir læknisvottorði þegar um heilsufarsástæður er að ræða.“

28. gr. Notendasamningar.

Lagðar eru til breytingar þar sem meðal annars kemur fram að *„notandi fái að stýra sjálfur þjónustu við sig þó að þeir sem aðstoði hans séu starfsmenn sveitarfélags“*. Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar eru gerðar alvarlegar athugasemdir við þetta ákvæði. Vinnuréttarlegt umhverfi hjá sveitarfélögum er ekki með sama hætti og á almennum vinnumarkaði þar sem sveitarfélög eru bundin af stjórnarsýslulögum við val á starfsmönnum, ráðningu þeirra, uppsögn og fleiri atriði sem varða réttindi starfsmanna. Sama á við hvað varðar boðvald stjórnenda yfir starfsmönnum. Fram kemur í frumvarpinu að notendasamningur feli í sér að notandi stjórnir því hver veiti aðstoðina og ljóst er því að slíkt fyrirkomulag er ósamrýmanlegt þeim ramma sem sveitarfélögum er settur varðandi starfsmannamál. Mælt er til að ákvæði þetta verði felld úr frumvarpinu.

29. gr. Akstursþjónusta.

Sú rýmkun sem hér er lögð til á rétti fatlaðs fólks kallar á mikla kostnaðaraukningu. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að skerpt sé á réttindum samkvæmt ákvæðinu í samræmi við 20. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks en þar kemur eftirfarandi fram:

„Aðildarríkin skulu gera árangursríkar ráðstafanir til þess að tryggja að einstaklingum sé gert kleift að fara allra sinna ferða og tryggja sjálfstæði fatlaðs fólks í þeim efnum, eftir því sem frekast er unnt, m.a. með því: a) að greiða fyrir því að fatlað fólk geti farið allra sinna ferða með þeim hætti sem, og þegar, því hentar og gegn viðráðanlegu gjaldi.“

Fram kemur í samningnum að tryggja skuli þennan rétt með þeim hætti sem tilgreindur er í ákvæði frumvarpsins en hins vegar kemur jafnframt fram í 20 gr. samningsins að það skuli gera **eftir því sem frekast er unnt**. Velferðarsvið Reykjavíkurborgar telur að ákvæði það sem lagt er til gangi of langt og sé óframkvæmanlegt að haga rekstri þjónustunnar þannig að vel sé að staðið og að nýting fjármagns sé skynsamleg.

2.mgr. 32. gr: Langveik börn.

Sveitarfélögum er hér falið nýtt verkefni, þ.e. að annast mat á umönnunarþörf langveikra barna. Hér eru um að ræða breytingu sem felur í sér kostnaðarauka.

47. gr. Húsnæði á vegum sveitarfélaga.

Lagt til að fyrsti málsliður 47. gr. hljóði svo:

„Sveitarstjórn skal setja reglur um meðferð umsókna um húsnæði á vegum sveitarfélagsins.“

XIII. kafli : Aðstoð við einstaklinga með fíknivanda og vímuvarnir.

Þá leggur velferðarsvið til að fyrirsögn XIII. kafla verði í samræmi við athugasemd velferðarsviðs varðandi 2. tl. 9. gr. og því svohljóðandi:

„Vímuvarnir og aðstoð við einstaklinga með fíknivanda“

Þá er lögð á það áhersla að sjónarmið um skaðaminnkandi nálgun og valdeflingu einstaklingsins verði tekin upp í þennan kafla.

Aðrar athugasemdir:

Leiðbeiningar.

Að mati velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er réttara að nota hugtakið „leiðbeiningar“ fremur en „leiðbeinandi reglur“ þegar ráðherra er falið að setja nánari fyrirmæli, önnur en reglugerðir.

15. gr. nógildandi laga um félagsþjónustu sveitarfélaga.

Velferðarsvið Reykjavíkurborgar mælist eindregið til að gerðar verði breytingar á 15. gr. nógildandi laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

Í athugasemdum við frumvarpið kemur fram að þar séu ekki lagðar til breytingar á ákvæðum laganna sem varða fjárhagsaðstoð heldur sé stefnt að því að nýr starfshópur verði skipaður sérstaklega til að skoða fjárhagsaðstoð sveitarfélaga og samspil hennar við önnur framfærslutryggingakerfi. Ákvæði um fjárhagsaðstoð er að finna í VI kafla nógildandi laga en í IV. kafla laganna er að finna almenn ákvæði um rétt til félagsþjónustu á vegum sveitarfélaga. Undir þann kafla fellur 15. gr. en í 1. mgr. 15. gr. laga kemur fram að erlendum ríkisborgurum sem ekki eiga lögheimili í landinu skuli í sérstökum tilvikum veitt fjárhagsaðstoð hér á landi. Aðstoð skuli veitt af dvalarsveitarfélagi í samráði við ráðuneytið enda hafi áður verið leitað eftir aðstoð frá heimalandi. Ráðherra er heimilt að setja nánari reglur um aðstoð samkvæmt ákvæði þessu og hefur það verið gert með *reglum nr. 203/2016 um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara, utan EES, sem ekki eiga lögheimili á Íslandi.* (fskj. nr. 2).

Í 2. mgr. 15. gr. kemur fram að ríkissjóður skuli endurgreiða sveitarfélagi veitta aðstoð vegna erlendra ríkisborgara í eftirfarandi tilvikum:

- a. Aðstoð vegna erlendra ríkisborgara sem ekki eiga lögheimili í landinu, sbr. 1. mgr.
- b. Aðstoð við erlenda ríkisborgara skv. 12.-13. gr. laganna, sem átt hafa lögheimili í landinu skemur en tvö ár.

Þó að lögin hafi almennt staðist ágætlega tímans tönn þá er veruleikinn hvað varðar málefni útlendinga allt annar en hann var árið 1991. Túlkun velferðarráðuneytisins á endurgreiðslu ríkissjóðs samkvæmt 15. gr. hefur verið sú að einungis sé heimilt að greiða sveitarfélagi beinan útlagðan kostnað

en ekki fyrir vinnu starfsmanna sveitarfélagsins. Því fer hins vegar fjarri að aðstoð til útlendinga í þeim aðstæðum sem framangreindar reglur ná yfir, felist aðeins í því að útvega gistiheimili og greiða framfærslukostnað og ferðakostnað. Um er að ræða ýmis konar aðstoð við einstaklinga í erfiðum aðstæðum enda kemur það skýrt fram í skilgreiningu 2. gr. framangreindra reglna á sérstökum tilvikum, að um mjög viðkvæma hópa er að ræða. Undanfarið hefur þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða átt í viðræðum við ráðuneytið um þetta málefni og liggur fyrir ítarleg samantekt þjónustumiðstöðvarinnar á þeim verkefnum sem sinna þarf vegna þessa hóps (fskj. nr.3) og á grundvelli hennar var farið fram á að ráðuneytið tæki afstöðu til beiðni um greiðslu vegna vinnu starfsmanna í þessum málum. Svar ráðuneytisins, dags. 7. febrúar 2017 (fskj.nr. 4), var á þá leið að ekki sé að finna ákvæði í lögum sem heimila ráðuneytinu að greiða sveitarfélögum sérstaklega fyrir umsýslukostnað vegna þessara mála. Í svarinu er vísað til þess að til standi að endurskoða VI. kafla laganna sem fjallar um fjárhagsaðstoð og að þá verði IV. kafli laganna jafnframt endurskoðaður.

Að mati velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er það því löngu orðið tímabært að 15.gr. laganna verði endurskoðuð með hliðsjón af breyttum aðstæðum í samfélaginu. Af þessu tilefni er einnig rétt að fram komi nauðsyn þess að þjónusta við útlendinga sé skoðuð í víðara samhengi en nú er gert og eru sveitarfélög lykilaðilar í því sambandi.

Gildistaka laganna.

Ef frumvarp þetta og frumvarp um lög um þjónustu við fatlað fólk með miklar stuðningsþarfir verða að lögum, er ljóst að sveitarfélög þurfa að aðlaga reglur sínar að nýjum lagaramma. Því er mikilvægt að lögin taki ekki gildi við birtingu heldur verði veittur nægilega langur frestur fyrir sveitarfélög til að breyta reglum um þjónustuna og gera aðrar viðeigandi ráðstafanir þar að lú tandi.

Ljóst er að ef frumvarpið verður að lögum mun það hafa í för með sér mikinn kostnaðarauka fyrir sveitarfélög. Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er gerður fyrirvari við það mat á kostnaðaráhrifum þess sem fram kemur í 6. lið greinargerðar með frumvarpinu og tekið er undir umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga hvað það varðar

Að lokum er ítrekuð nauðsyn þess að vel takist til við þær breytingar sem lagðar eru til með frumvarpi þessu enda er hér um að ræða sameiginlega hagsmuni þeirra einstaklinga sem þjónustunnar eiga að njóta og sveitarfélaganna sem veita eiga þjónustuna. Til að svo megi verða þarf að ætla verkefninu nægan tíma svo að unnt sé að hafa samráð við framangreinda aðila varðandi þau álitæfni sem til umfjöllunar eru.

Virðingarfyllst,

f.h. velferðarsviðs Reykjavíkurborgar,

Helga Jóna Benediktsdóttir,
lögfræðingur

Fylgiskjöl:

1. Umsögn skrifstofu fjármála og rekstrar um kostnaðaráhrif frumvarpsins.
2. Reglur nr. 203/2016 um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara, utan EES, sem ekki eiga lögheimili á Íslandi.
3. Samantekt þjónustumiðstöðvar Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða frá maí 2016.
4. Bréf velferðarráðuneytisins, dags. 7. febrúar 2017.

Afrit:

Borgarráð

Ráðhúsi Reykjavíkur

Reykjavíkurborg
Velferðarsvið

Umsýslukostnaður vegna þjónustu þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða við erlenda ríkisborgara án lögheimilis á Íslandi

Samantekt maí 2016

Tekið saman af Hinrik Fjeldsted, sérfræðingi reksturs og fjármála, og Sigurrósu
Ragnarsdóttur, félagsráðgjafa

Inngangur

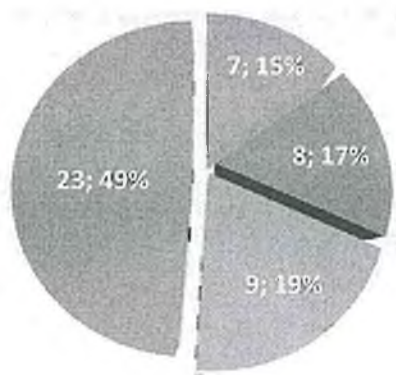
Í þessari skýrslu munu undirrituð greina frá vinnslu mála erlendra ríkisborgara sem vísað er til Þjónustumiðstöðvar Miðborgar og Hlíða, hér eftir nefnd ÞMH. Um er að ræða erlenda ríkisborgara með vísan í reglur um aðstoð við erlenda ríkisborgara í sérstökum aðstæðum nr. 203/2016 og byggir á a-lið 2. mgr. 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991. Skýrslunni er ætlað að varpa ljósi á umfang málaflokksins, fjölda erlendra ríkisborgara sem koma á ÞMH vegna sérstakra aðstæðna eða telja sig vera í sérstökum aðstæðum. Í henni er að finna tölulegar upplýsingar um fjölda þeirra sem koma á ÞMH og leita eftir aðstoð. Við vinnslu skýrslunnar var notast við tölfræðilegar upplýsingar úr gagnagrunni Velferðarsviðs, svonefndum Útlendingagrunni.

Í upphafi skýrslunnar verður gert grein fyrir uppruna þeirra erlendu ríkisborgara sem leita aðstoðar á ÞMH. Þar á eftir verður farið yfir ástæður þess að hópurinn leitar eftir aðstoð og að lokum hvaða verklag og umfang liggur að baki vinnslu mála hjá ÞMH. Umtalsverð fjölgun hefur orðið á erlendum ríkisborgurum sem leita aðstoðar á ÞMH vegna sérstakra aðstæðna á sl. 2 árum. Frá 2015 hafa tveir til þrír starfsmenn komið að verkefnum þessa málaflokks, auk starfsfólks þjónustuskála, og er umfang hans orðið töluvert. Þess ber einnig að geta að með auknu umfangi hefur verklag og skráning samskipta verið bætt. Bætt skráning starfsmanna hefur að mati undirritaðra skilað sér í betri upplýsingagjöf og skýrari ferli mála en nauðsynlegt er að vinnsla þessara mála sé bæði sýnileg og rekjanleg.

Tölfræðilegar upplýsingar um uppruna

Eins og sjá má á skífuriti að neðan koma flestir frá Evrópu. Alls eru þetta 47 einstaklingar sem leitað hafa til ÞMH það sem af er árið 2016. Þar af eru 5 fjölskyldur með samanlagt 11 börn. Flestir einstaklingarnir voru ríkisborgarar Makidóníu. Skýring á þeim fjölda eru einstaklingar sem drógu umsókn sína um alþjóðlega vernd til baka. Þar með lauk þjónustu Útlendingastofnunar og þeim var vísað á ÞMH sem útlendingar í sérstökum aðstæðum. Með fjölgun hælisleitenda má reikna með frekari fjölgun einstaklinga í svipuðum aðstæðum.

Fjöldi eftir landsvæðum 2016

<u>Evrópa</u>		<u>Ameríka</u>		<u>Asía</u>	
Rússland	1	Bandaríkin	5	Srí Lanka	3
Albanía	1	Venesúela	1	Maldíveyjar	1
Georgía	1	Perú	1	Kína	1
Makedónía	10			Sýrland	3
Lettland	2			Líbanon	1
Litháen	1				
Noregur	1				
Grænland	1				
Pólland	1				
Holland	1				
Þýskaland	1				
Rúmenía	2				
		<u>Afrika</u>			
		Líbía	1		
		Marokkó	1		
		Nígería	2		
		Erítrea	1		
		Senegal	3		

Ástæður umsókna

Ástæður umsókna eru margvíslegar en sem dæmi má nefna einstaklinga sem bíða dóms hér á landi og eru þar af leiðandi í farbanni. Einnig er um að ræða einstaklinga sem eru að ljúka dómi vegna afbrota hér á landi og þurfa aðstoð þar til brottvísun kemur til framkvæmda. Einnig má nefna aðstæður einstaklinga sem fengið hafa synjun á dvalarleyfi, dregið umsóknir um vernd til baka hjá Útlendingastofnun og bíða frávísunar frá Íslandi. Alþjóðadeild lögreglunnar sér um framkvæmd brottvísunar eða frávísunar að beiðni Útlendingastofnunar.

Umsóknum frá einstaklingum sem fengið hafa dvalarleyfi og vernd hér á landi hefur einnig fjölgað verulega þar sem sá tími sem tekur að fá kennitölu getur verið óhóflega langur. Á meðan beðið er eftir útgáfu kennitölu, og þeim réttindum og aðgangi að stofnunum samfélagsins sem í því felst, getur þurft að sækja um aðstoð fyrir einstaklinga eins og um útlendinga í sérstökum aðstæðum væri að ræða.

Verklag við móttöku og afgreiðslu mála

1. Móttaka og þjónusta

Einstaklingar og/eða fjölskyldur hafa samband símleiðis eða koma í þjónustuskála ÞMH. Þeim er vísað á ÞMH t.d. af eftirfarandi aðilum: lögreglu, lögmönnum, sendiráðum, Rauða Krossi Íslands og Útlendingastofnun.

2. Fyrsta viðtal á ÞMH

- a) Oftast stutt viðtal til að taka stöðu viðkomandi m.t.t. hvort um sé að ræða útlending í sérstökum aðstæðum eða ekki.
- b) Oft kemur viðkomandi nokkrum sinnum áður en ástæða þykir til að senda umsókn til velferðarráðuneytis. Þetta á einkum við ríkisborgara frá ríkjum EES.

3. Túlkur pantaður

4. Annað viðtal með túlki – vinnsla máls:

- c) Farið er yfir: stöðu einstaklings, ástæður komu viðkomandi, hvernig viðkomandi kom til landsins, hver keypti farseðlana/ferðina, hvers vegna viðkomandi sé í sérstökum aðstæðum/neyð. Einnig eru gögn afrituð, t.d. vegabréf og farseðlar.
- d) Aflað er upplýsinga t.d. frá Útlendingastofnun, lögreglu, lögfræðingi, sendiráði/konsúl, sjúkrastofnunum og fl.
- e) Umsókn send til ráðuneytis – fer eftir stöðu viðkomandi hvað sótt er um:
 - Aðstoð við heimferð – flugfar og flugrúta
 - Framfærsla – útreiknuð miðað við dagafjölda
 - Gistikostnaður – leitast við að finna ódýrasta viðunandi kostinn
- f) Svar frá ráðuneyti
 - Ef já þá:
 - Peningapöntun
 - Senda inn ósk um pening til borgarbókhalds
 - Útbúa kvittunarblað
 - Gisting pöntuð – samskipti við söluaðila
 - Viðkomandi kallaður inn í annað viðtal
 - Upplýst um stöðu
 - Afhending peninga og gagna – einstaklingur kvittar fyrir
- g) Eftirfylgni í málum
 - Endurteknar komur á ÞMH til frekari ráðgjafar og stuðnings.
 - Samstarf við barnavernd eftir þörfum.
 - Samskipti við ýmsar stofnanir, s.s. sjúkrastofnanir.

- Í mörgum málum þarf að sækja um aftur til velferðarráðuneytis, jafnvel á nokkra daga fresti ef viðkomandi er í farbanni.

6. Skráning í grunn og umsýsla

Töluverð vinna fer í skráningar og umsýslu eftir að mál hefst og á meðan mál er í vinnslu á PMH. Um er að ræða skráningu allra upplýsinga er varðandi umsóknir og kostnað í Útlendingagrunn og skönnun pappírsgagna.

7. Fjármálaumsjón og bókhald

Samtekt er gerð úr Útlendingagrunni fyrir reikningagerð til ráðuneytisins. Hér er um nokkra daga vinnu í lok árs og svo umsýsla og eftirfylgni með greiðslum og meðhöndlun reikninga, bókhald ofl.

Aðgerðir	klst	Mínútur
Móttaka og þjónusta í afgreiðslu	0,40	24
Fyrsta viðtal	0,67	40
Panta túlk og annað viðtal	1,17	70
Vinnsla málsins	1,50	90
Svar frá ráðnueyt	1,33	80
Eftirfylgni málsins	2,33	140
Mál og skráningar ofl	1,67	100
Bókhald uppgjör og eftirfylgni greiðslna	0,80	48

Tafla 1 Sýnir klukkustundir og mínútur við verklag og móttöku erl. ríkisborgara

Í töflu 1 er sýndur hversu mikill tími í mínútum og klukkustundum er á hvern þátt við móttöku og afgreiðslu mála.

Gagnagrunnur úrtak

Við samantekt voru tekin öll skráð samskipti úr Útlendingagrunni. Þar sést að umfang samskipta er meira það sem af er árinu 2016, heldur en allt árið 2015. Það sýnir að sú aukning sem hefur verið í þessum málaflokki er áframhaldandi. Skráð samskipti í Útlendingagrunn fyrir árið 2014 voru 119.

	2015	2016
Tímabil	nóv -ágúst	nóv-maí
Skráð samskipti	261	299
Fjöldi daga í úrtaki	365	255
Fjöldi samskipta á mánuðir	21,75	35,67
Fjöldi einstaklinga	41	47
meðalfjöldi einstaklinga á mánuði	3,42	5,61
Meðalfjöldi samskipta pr einst á mánuði	4,78	4,78

Tafla 2 Tölur úr útlendingagrunni meðalfjöldi samskipta

Fjöldi einstaklinga var deilt með fjölda daga*30,42 sem er fjöldi daga í mánuði til að fá meðalfjölda einstaklinga á mánuði.

Til þess að finna fjölda samskipta á mánuði eru skráð samskipti 299/255 margfaldað með fjölda daga í mánuði * 30,42 sem gerir 35,67 að meðaltali. Meðalfjöldi samskipta á hvern einstakling er notað til þess að finna út hversu margar klst. fara í að sinna þeim einstaklingum. Rauðu tölurnar í *töflu 2* eru notað sem margeldi til að finna út klst. á mánuði í afgreiðslu mála. Þær klukkustundir eru síðan það sem við notum til að reikna út stöðugildi (*sjá fylgiskjal 1 og töflu 3*).

Texti	Tími alls	Tími alls
	2015	2016
Móttaka og þjónusta í afgreiðslu	16,40	18,80
Fyrsta viðtal	3,19	3,19
Panta túlk og annað viðtal	5,58	5,58
Vinnsla málsins	7,17	7,17
Svar frá ráðnueit	6,37	6,38
Eftirfylgni málsins	11,15	11,16
Mál og skráningar ofl	36,25	59,45
Bókhald uppgjör og eftirfylgni greiðslna	32,80	37,60
Fjöldi klst alls	118,90	149,32
Samstal stöðugildi	68,60	86,15%

Tafla 3 Sýnir útreiknaðar klst á mánuði fyrir hvern einstakan lið umsýslunar.

Þessi fjöldi klst. sýnir að um aukningu er að ræða á milli ára í fjölda vinnustunda sem fer í þessa vinnu á hverjum mánuði. Miðað við þessar forsendur þá er um að ræða 86,15% stöðugildi það sem af er árinu 2016. Miðað árið 2015 er það 68,6% stöðugildi. Aukning í klst. er 25,5% ef við skoðum aðeins fjölda klst á mánuði á milli ára.

Umsýslukostnaður

Laun voru reiknuð út miðað við stöðugildi sem koma fram í *töflu* 3. Sett er upp 86,15% stöðugildi eins og umfangið er núna annars vegar og svo 100% stöðugildi, þar sem er fyrirsjáanleg aukning á þessari þjónustu út frá aukningu á málefnum hælisleitenda.

Hlutfall stg	86,15%		100%	
	Laun mán	Árslaun	Laun mán	Árslaun
Mánaðarlaun	439.326	5.271.917	509.955	6119.462
Yfirvinna	45.624	547.489	52.959	635.506
orlof	5.949	71.393	6.906	82.870
Fæðisfé	9.798	117.576	9.798	117.576
Samtals laun	500.697	6.008.369	579.617	6.955.410
Launatengd gjöld	115.160	1.381.925	133.312	1.599.744
Laun alls	615.858	7.390.294	712.929	8.555.154

Tafla 4 Sýnir stöðugildi útreiknað miðað við laun starfsmanns

Niðurstöður

Þessi samantekt er sett fram miðað við núverandi umfang og aukningu í þjónustu við erlenda ríkisborgara í sérstökum aðstæðum. Undirrituð hafa leitast við að sýna fram á sem réttasta stöðu í málafokknum en þrátt fyrir ítarlega samantekt er ljóst að ekki er allur umsýslukostnaður vegna þjónustunnar til tekinn. Í því ljósi er niðurstaðan sú að þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíðar óskar eftir að velferðarráðuneytið greiði fyrir 100% stöðugildi vegna verkefnisins.

Ef frekari upplýsinga er þörf verður því svarað við fyrsta tækifæri. Með fyrirfram þökk um jákvæða afgreiðslu.

Virðingarfyllst,

Hinrik Fjeldsted, sérfræðingur reksturs og fjármála
Sigurrós Ragnarsdóttir, félagsráðgjafi
Þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíðar

Fylgiskjal 1

2015	2016	klst	Mínútur	Texti	2015 Tími alls	2016 Tími alls
41	47	0,40	24	Móttaka og þjónusta í afgreiðslu	16,40	18,80
4,78	4,78	0,67	40	Fyrsta viðtal	3,19	3,19
4,78	4,78	1,17	70	Panta túlk og annað viðtal	5,58	5,58
4,78	4,78	1,50	90	Vinnsla málsins	7,17	7,17
4,78	4,78	1,33	80	Svar frá ráðnueit	6,37	6,38
4,78	4,78	2,33	140	Eftirfylgni málsins	11,15	11,16
21,75	35,67	1,67	100	Mál og skráningar ofl	36,25	59,45
41,00	47,00	0,80	48	Sigurrós	32,80	37,60
				Bókhald uppgjör og eftirfylgni greiðslna		
				Fjöldi klst alls	118,90	149,32
				Samstal stöðugildi á mánuði	68,60%	86,15%

Sé munur á uppsetningu texta hér að neðan og í PDF skjali gildir PDF skjalið.

№ 203/2016

Nr. 203/2016

8. febrúar 2016

REGLUR

um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, í sérstökum tilvikum, við erlenda ríkisborgara, utan EES, sem ekki eiga lögheimili á Íslandi.

I. KAFLI

Almenn atriði.

1. gr.

Hverjir eiga rétt á aðstoð.

Aðstoð samkvæmt reglum þessum er veitt erlendum ríkisborgurum utan EES sem eiga ekki lögheimili í landinu.

Aðstoðin er veitt í sérstökum tilvikum þegar fyrirsjáanlegt er að einstaklingur hefur ekki möguleika á að fara úr landi eða framfleyta sér hér á landi án aðstoðar íslenskra stjórnvalda.

Þegar kveðið er á um einstakling í reglum þessum á það jafnframt við um fjölskyldu hans, þ.e. maka, sambúðaraðila og börn, eftir því sem við á.

Dvalarsveitarfélag veitir aðstoð samkvæmt reglum þessum. Velferðarráðuneyti endurgreiðir sveitarfélaginu útlagðan kostnað.

2. gr.

Sérstök tilvik.

Aðstoð til brottfarar eða til dvalar á Íslandi er veitt í sérstökum tilvikum, sbr. 2. mgr. 1. gr., ef a.m.k. eitt af eftirfarandi atriðum á við:

1. Á tímabili frá því dvalarleyfi af mannúðarástæðum eða dvalarleyfi flóttamanns hefur verið veitt þar til lögheimili hefur verið skráð og viðkomandi nýtur ekki lengur þjónustu á vegum Útlendingastofnunar.
2. Veitt hefur verið dvalar- og atvinnuleyfi til bráðabirgða og einstaklingur getur ekki framfleytt sér án aðstoðar þar til launagreiðsla fer fram. Aðstoð við þessar aðstæður skal aldrei veitt lengur en í einn mánuð.
3. Vegna fjölskyldusameiningar á því tímabili frá því nánustu aðstandendur erlends ríkisborgara, sem hefur dvalarleyfi vegna mannúðarsjónarmiða eða stöðu flóttamanns, koma til landsins uns lögheimili hefur verið skráð.
4. Beðið er eftir að ákvörðun stjórnvalda um að viðkomandi fari úr landi komi til framkvæmda. Hér er meðal annars átt við fanga sem fengið hafa reynslulausn, en ekki liggur fyrir ákvörðun um að þeir yfirgefi landið.
5. Í gildi er úrskurður um farbann skv. 100. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008 eða einstaklingur getur ekki yfirgefið landið vegna meðferðar sakamáls af öðrum ástæðum.
6. Umsókn um dvalarleyfi af mannúðarástæðum eða dvalarleyfi sem flóttamaður hefur verið synjað og ákvörðun stjórnvalda um að yfirgefa landið getur ekki komið til framkvæmda. Einstaklingar í þessum aðstæðum geta verið ríkisfangslausir eða ríkisfang hefur ekki verið staðfest. Eftir atvikum er einstaklingum veitt dvalarleyfi og atvinnuleyfi til bráðabirgða.

7. Ófyrirsjáanleg áföll í lífi einstaklings hafi átt sér stað meðan á dvöl hans stóð og/eða barn/börnin eru með í för og fólkið getur ekki ferðast til heimalands af eigin rammleik.

3. gr.

Sérstök viðmið vegna fjárhagsaðstoðar samkvæmt reglum þessum.

Velferðarráðuneyti setur sérstök viðmið um fjárhagsaðstoð samkvæmt reglum þessum. Viðmiðin sem birt eru sem fylgiskjal með reglum þessum skulu endurskoðuð einu sinni á ári.

II. KAFLI

Skilyrði fyrir aðstoð til farar úr landi eða vegna dvalar.

4. gr.

För úr landi.

Skilyrði fyrir fjárhagsaðstoð fram að brottför úr landi og til fararinnar er að gengið hafi verið úr skugga um að einstaklingur geti hvorki framfleytt sér sjálfur né greitt fargjald. Jafnframt að hann fái ekki aðstoð til brottfarar frá ríkisfangslandi eða því landi þar sem hann á lögheimili, frá fjölskyldu, viðkomandi sendiráði hér á landi, öðru stjórnvaldi eða öðrum aðila á Íslandi.

5. gr.

Dvöl í landinu.

Sé för úr landi skv. 4. gr. ekki möguleg er greitt fyrir dvöl á Íslandi, enda séu aðstæður með þeim hætti að ekki sé annað fyrirsjáanlegt en að einstaklingur þurfi að dvelja á Íslandi um ákveðinn eða óákveðinn tíma. Jafnframt er skilyrði að fullkannað sé, innanlands sem utan, að einstaklingur getur ekki sjálfur framfleytt sér meðan á dvöl hans stendur hér á landi og ekki sé möguleiki á aðstoð frá ríkisfangslandi eða því landi þar sem hann á lögheimili, fjölskyldu, viðkomandi sendiráði hér á landi, öðru stjórnvaldi eða öðrum aðila á Íslandi.

III. KAFLI

Aðstoð sem er endurgreidd.

6. gr.

Með aðstoð til brottfarar úr landi er átt við fjárhagsaðstoð til framfærslu, greiðslu fyrir húsnæði fram að brottför og greiðslu ferðakostnaðar frá landinu. Með ferðakostnaði er átt við heildarkostnað, þar með talið flugfargjald, ferð að brottfararstað og eftir atvikum nauðsynlega vasapeninga fyrir tilfallandi kostnaði meðan á ferðinni stendur.

Með aðstoð vegna dvalar í landinu er átt við fjárhagsaðstoð vegna framfærslu og greiðslu fyrir húsnæði, sbr. 3. gr.

Þjónusta túlka skal notuð þegar þörf krefur.

Kappkosta skal að halda ferða- og dvalarkostnaði samkvæmt ákvæði þessu í lágmarki.

IV. KAFLI

Málsmeðferð.

7. gr.

Upphaf máls.

Einstaklingur sækir um aðstoð hjá því sveitarfélagi þar sem hann dvelur. Málsmeðferð fer eftir lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga og stjórnsýslulögum.

Við veitingu fjárhagsaðstoðar skal farið eftir viðmiðum velferðarráðuneytis, sbr. 3. gr.

8. gr.

Þörf á aðstoð metin.

Félagsþjónusta viðkomandi sveitarfélags ákveður hvort aðstoð fellur undir reglur þessar og metur þörf á aðstoð, þar á meðal samkvæmt viðmiðum 3. gr. Áður en ákvörðun er tekin aflar félagsþjónustan upplýsinga um stöðu umsækjanda hjá Útlendingastofnun. Þá sér félagsþjónustan um að afla upplýsinga um viðkomandi einstakling hjá sendiráði eða ræðismanni ríkisfangslands og gengur úr skugga um að skilyrði 4. og 5. gr. séu uppfyllt.

9. gr.

Barnafjölskyldur.

Þegar aðstoð er ákveðin skal sérstakt tillit tekið til barnafjölskyldna. Leitað skal eftir álit og aðstoð barnaverndaryfirvalda eftir því sem við á í samræmi við barnaverndarlög, nr. 80/2002. Þegar börn eru ein á ferð skal ævinlega hafa samband við barnaverndaryfirvöld sem taka málið til meðferðar í samvinnu við Útlendingastofnun.

10. gr.

Samþykki velferðarráðuneytis.

Félagsþjónusta viðkomandi sveitarfélags sækir um endurgreiðslu úr ríkissjóði til velferðarráðuneytis á þar til gerðu umsóknarformi. Aðstoð skal ekki veitt fyrr en samþykkið liggur fyrir. Í undantekningartilvikum þegar ekki er unnt að fá samþykki ráðuneytisins, svo sem vegna helgidaga, skal greiðsla engu að síður eiga sér stað, en þó aldrei fyrir lengri tíma en eina viku.

11. gr.

Framkvæmd heimferðar.

Félagsþjónustan afhendir viðkomandi einstaklingi farseðil og vasapeninga vegna fararinnar. Sé þörf á aðstoð lögreglu við förina veitir hún fylgd til flugvallar eða á annan brottfararstað.

12. gr.

Endurgreiðsla úr ríkissjóði.

Sveitarfélag skal senda velferðarráðuneyti yfirlit yfir útlagðan kostnað vegna einstaklinga sem reglur þessar taka til á þar til gerðu eyðublaði. Yfirlitið skal miðast við tímabilið frá 1. nóvember til 31. október hvert ár.

Þær greiðslur sem velferðarráðuneytið hefur samþykkt að endurgreiða, sbr. 10. gr., skulu greiddar félagsþjónustu viðkomandi sveitarfélags einu sinni á ári.

V. KAFLI

Gildistaka.

13. gr.

Reglur þessar, sem settar eru með stoð í 1. mgr. 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, nr. 40/1991, með síðari breytingum, taka þegar gildi.

Velferðarráðuneytinu, 8. febrúar 2016.

Eygló Harðardóttir
félags- og húsnæðismálaráðherra.

Bolli Þór Bollason.

Fylgiskjal.
(sjá PDF-skjal)

B deild - Útgáfud.: 4. mars 2016

Þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða
B.t. Sigbrúðar Erlu Arnardóttur framkvæmdastjóra
Laugavegur 77
101 Reykjavík

VELFERÐARRÁÐUNEYTIÐ

Skógarhlíð 6 105 Reykjavík
sími: 545 8100 bréfasími: 551 9165
postur@vel.is velferdarraduneyti.is

Reykjavík 7. febrúar 2017
Tilv.: VEL16050402/06.41.04

Vísað er til bréfs, dags. 21. desember sl., og fleiri samskipta milli velferðarráðuneytis og Velferðarsviðs Reykjavíkurborgar, um umsýslukostnað sveitarfélaga vegna þjónustu við erlenda ríkisborgar án lögheimilis á Íslandi. Nánar tiltekið snýst málið um að greiða Reykjavíkurborg sérstaka þóknun vegna vinnu sem til fellur við afgreiðslu fjárhagsaðstoðar og aðstoðar við heimferð erlendra ríkisborgara sem ekki eiga lögheimili á Íslandi og eru í sérstökum aðstæðum sem skilgreindar eru í reglum um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga í sérstökum tilvikum, nr. 203/2016, sem settar eru með stoð í 1. mgr. 15. gr. laga um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991.

Í framhaldi af ítarlegri athugun á þessu máli hefur ráðuneytið komist að þeirri niðurstöðu að ekki sé að finna ákvæði í lögum sem heimila ráðuneytinu að greiða sveitarfélögum sérstaklega fyrir umsýslukostnað vegna þessara mála. Einungis er að finna heimildir til að endurgreiða veitta fjárhagsaðstoð og annan beinan greiddan kostnað, en aðstoð skal veitt af sveitarfélagi að höfðu samráði við ráðuneytið.

Framundan er endurskoðun á VI. kafla laga um félagsþjónustu sveitarfélaga sem fjallar um fjárhagsaðstoð og verður IV. kafli laganna einnig tekinn til endurskoðunar hvað varðar fjárhagsaðstoð. Mun ráðuneytið beina því til nefndarinnar sem falið verður þetta verkefni að taka framangreint viðfangsefni til sérstakrar athugunar.

Fyrir hönd félags- og jafnréttismálaráðherra

Bolli Þór Bollason

Ingibjörg Broddadóttir

Alþingi
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12 maí 2017
VEL2017050009

Efni: Umsögn um kostnaðaráhrif frumvarps til laga um breytingu á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1991 með síðari breytingum. Þingskjal 572 – 439. mál.

Velferðarsvið Reykjavíkurborgar gagnrýnir rýrt kostnaðarmat á áhrifum frumvarpsins á fjárhag sveitarfélaga og telur það alls ekki fullnægjandi. Margar greinar frumvarpsins eru mjög opnar og óljósar sem bæði skapar mikla óvissu um þær viðbótarkröfur sem lagðar eru á sveitarfélögin með frumvarpinu og fjárhagsramma vegna þeirra. Án skýrs ramma um þjónustuna og skýrrar fjármögnunar af hálfu ríkisins er ljóst að kostnaður sveitarfélaga vegna frumvarpsins getur verið umtalsvert meiri en gert hefur verið ráð fyrir.

8. gr. Samráð við notendur

Eins og fram kemur í 8. gr. frumvarpsins eru lagðar töluverðar kröfur á Reykjavíkurborg hvað varðar stuðning og þjálfun til þátttöku í samráði við notendur. Velferðarsvið Reykjavíkurborgar telur að auka kostnaður hljótist af þessu þó að ekki sé um beina greiðslu launa að ræða.

28. gr. Notendasamningar

Notendasamningur felur í sér að notandi fái sjálfur að stýra því hver veitir aðstoðina, hvenær hún er veitt og með hvað hætti þannig að best henti hverjum og einum. Af hálfu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er gerð athugasemd hvað varðar það fyrirkomulag þegar notandi stýrir sjálfur þjónustu og aðstoðarmenn hans eru starfsmenn Reykjavíkurborgar. Slík tilvik munu fela í sér nauðsyn á að ráða fleiri starfsmenn og í því felst augljóslega aukinn kostnaður.

29. gr. Akstursþjónusta

Samkvæmt frumvarpinu skal fatlað fólk eiga kost á akstursþjónustu sem miðar að því að það geti farið allra sinna ferða með þeim hætti sem það kys og á þeim tíma sem það velur. Núverandi samningar um akstursþjónustu miðast við þjónustutíma almenningsvagna Strætó b.s. og viðmið um ferðafjölda tekur mið af þörfum hvers og eins. Hér er um mjög mikla rýmkun að ræða hvað varðar akstursþjónustu sem myndi þýða verulegan kostnaðarauka fyrir Reykjavíkurborg. Árlegur kostnaður Reykjavíkurborgar vegna akstursþjónustu fatlaðs fólks miðað við núgildandi reglur nemur u.þ.b. 950 mkr á ári og fjöldi ferða um 280 þúsund á ári.

32. gr. Mat á umönnunarþörf

Hér er um flutning á verkefni frá ríki til Reykjavíkurborgar að ræða og ekki liggur fyrir kostnaðarmat á því. Í dag gerir Tryggingastofnun ríkisins mat á umönnunarþörf langveikra barna að fenginni tillögu velferðarsviðs Reykjavíkurborgar. Verði af tilfærslu verkefnisins þarf fjármagn að fylgja frá ríkinu.

Ljóst er að þær skyldur sem lagðar eru á sveitarfélögin með fyrirliggjandi frumvarpi eru mjög opnar og óljósar. Lagðar eru auknar kröfur á herðar sveitarfélögunum hvað varðar þá þjónustu sem um ræðir og gera verður þá kröfu að unnið verði greinargott kostnaðarmat á fjárhagslegum áhrifum þeirra og að ríkið tryggji fulla fjármögnun þessara verkefna. Vísast að öðru leyti til umsagnar velferðarsviðs Reykjavíkurborgar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga, 439. mál.

Virðingarfyllt,
f.h. velferðarsviðs Reykjavíkurborgar,

Agnes S. Andrésdóttir,
skrifstofustjóri fjármála og rekstrar